

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

ЗМІСТ

СХІДНА ЛІНГВІСТИКА

Агєєва М.М., Радченко К.М. Загадкові назви Каспійського моря.....	7
Басам Санатуллах. Історична довідка про фарсі-дарі.....	8
Богдан А.А. Концепція «ребенок, сын» в китайських ідіомах чэньюй.....	11
Водолажський Д.О. Розкриття концепції «мужність» у китайських іменах.....	12
Гришина Б. М. Засоби вираження експресії в китайській мові за допомогою службових слів.....	14
Гуцуляк К.С. Сучасний сленг в китайській мові. Англіцизм, напівкалька та переклад.....	15
Дмитренко А. А. Продуктивні словообразовательні моделі китайського мови на матеріалі названь фруктів и овочей.....	16
Долгополова Д. С. Інтернет-сленг в китайській мові.....	18
Донченко М.О. Концепт «краса» у мовній картині світу Китаю.....	19
Завгородня О.С. Концептоутворюючий аспект жіночих імен в перській мові.....	21
Ільницька М.Б. Поле семантичної реалізації колоративної лексики: пряме/переносне та конкретно/абстрактне.....	24
Кім О.В. Актуальність вивчення лексики мобільних застосунків у китайській мові.....	26
Коляда А.В. Синтаксичні особливості драматургії Лао Ше.....	27
Куліш М.О. Особливості вживання означень у п'єсі “Чайна” (茶馆).....	30
Макітренко К.О. Особливості сучасного китайського мовного етикету.....	32
Поміляйко В.О. Сленг як невід’ємна частина сучасної китайської мови.....	34
Протопопова Є.П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю.....	35
Романченко А.С. Художні засоби створення сумного настрою в книзі 几米 “寂寞上场了”.....	37
Руда Н.В. Частотність безсполучникових багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській літературній мові.....	39
Самойлова С.А. Словотворчі морфеми в назвах прикрас в китайській мові.....	40
Саніна Г.В. Ієрогліфічна парадигма японського письма: походження та перспективи щодо сучасних соціокультурних процесів.....	41
Светличная А.Ф. Особенности образования названий китайских блюд.....	44
Сусленко А.М. Труднощі перекладу колірних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння.....	46
Толмачова К.М. Феномен перемикування кодів у контексті мовної ситуації в Марокко.....	48
Федорченко А.А. Графемы со значением «оружие» в современных иероглифах.....	51
Хижа І.П. Лексичні засоби створення портрета головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній»	53
Шапаренко Е.Е. Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві	55

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ

Быкова И.А., Пелехата К. Проблема одиночества в творчестве Кобо Абэ.....	57
Долженко А.О. Концепт любові у віршах Сюй Чжімо.....	58
Жукова М.О. Образ місяця в українській та китайській поезії.....	60
Кравчук К. Лі Бо та особлива мова його віршів.....	62
Криворучко С.К. Страх смерті в оповіданні Ді Ань «Коли ж моя черга?».....	63
Сасыкулова Ч.Т. Поэзия С. Эралиева как представителя послевоенной киргизской литературы.....	64
Смілянська О.О. Український та китайський літературний постмодернізм.....	67

2. Майдан Т.А., Жукова К.Є. Функціонування графем, які позначають знаряддя праці в діяхронічному аспекті./ Питання сходознавства України. Матеріали всеукраїнської науково-методична конференція з міжнародною участю 26 березня 2020р. –Харків, 2020.
3. Ситнікова В.А. Зв'язок між семантичним значенням зіставного ієрогліфа та семантичним показником «сонце» / Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 8–9 листопада 2019 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2019. – 183-186 с.
4. Ситнікова В.А. Функціонування графеми «дощ» у складених ієрогліфах./ Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей І Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – с 29-32.
5. 黄德宽陈秉汉语文字学史 2 版（增订本）/黄德宽，陈秉-合肥：安徽教育出版社，2006，– 322 页。

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ПОРТРЕТА ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ В ОПОВІДАННІ МО ЯНЯ «ГЕНІЙ»

Хижя Іван Петрович, студент 5 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

Оповідання Мо Яня «Геній» (2010) підіймає проблему буття геніальної людини в соціумі. Автор засобами художньої літератури створює повноцінний образ головного героя-генія в умовах комуністичного виховання за доби «культурної революції» КНР. В основу твору також закладено національний спосіб мислення, колорит та особливості менталітету китайського народу. Головний герой оповідання Цзян Дачжі втілює в собі образ істинного вченого, який бажає служити на користь людства та проводити наукові дослідження з метою передбачати і запобігати землетрусам. Варто зазначити, що в основу образу головного героя покладено риси характеру реальної людини – Гуаня, хлопчика із дитинства автора.

Метою дослідження є аналіз лексичних засобів створення портрета персонажа, чий образ є невід'ємною частиною цілісного тексту твору Мо Яня «Геній». Розглядаючи дійову особу, ми зачіпаємо лише портрет за зовнішніми ознаками, який розкриває риси характеру, та внутрішній світ персонажа. Портрет героя складається з опису таких зовнішніх ознак, як риси обличчя й тіла, елементи одягу та аксесуарів, деякі вчинки та особливості темпераменту.

Серед лексичних засобів, які створюють портрет головного героя, варто виділити немарковану лексику та тропи. Немаркована лексика – своєрідний фундамент створення портрета персонажа шляхом використання пов'язаних між собою тематичних груп іменників і деяких якісних прикметників, які є нейтральними, загальномовними засобами і не передають ставлення автора до персонажа [1]. Серед немаркованої лексики у портреті головного героя твору вагоме місце займають іменники, що представлені у вигляді двох тематичних груп: зі значенням «тіло» (соматична лексика) та зі значенням «одяг» у синтагматичних зв'язках з якісними прикметниками. До соматичної лексики можна віднести такі іменники, оформлені прикметниками: *圆溜溜的脑袋 – невелика кругла голова, 发亮的眼睛 – блискучі очі, 脸很苍白 – дуже біле обличчя, 周身的皮肤土黄色 – шкіра на його тілі жовтого кольору хакі, 他灰白的肉体 – його посіріле тіло*. Іменники, які містять семантику «одягу»: *他穿着一条裤头 – на ньому були штани; 他摘下眼镜, 在*

衣襟上擦擦 – він зняв окуляри і потер їх полою одягу; 他的衣襟上沾满了红蓝墨水 – весь його одяг просочився червоно-синім чорнилом.

Серед лексичних засобів і тропів найбільш поширеним у тексті є використання автором епітетів та означень-характеристик, порівнянь. Епітети виконують роль маркера, який посилює та виділяє характерні риси зовнішності головного героя: 一顆圓溜溜的脑袋 – невелика кругла голівка, 发亮的眼睛 – блискучі очі, 脸很苍白 – дуже бліде обличчя, 神情很悒 – сумний вигляд, 周身的皮肤土黄色 – шкіра всього тіла жовтого кольору хакі, 一身骨头, 显得那头更大 – голова здавалася ще більшою, 脸更白, 眼更大 – обличчя ще більше побіліло, очі стали більшими. Вагоме місце за вживаністю посідають порівняння, які виражені різними граматичними конструкціями в оповіданні: 漆黑的眼睛 – темні, немов смола очі; 脸色蜡黄, 一副大病缠身的样子 – його обличчя було, наче віск (китайське порівняння, що використовується для опису хворого); 河里水明光光的, 他的头也是明光光的 – вода в ріці була така світла, як і його голова; 他的身子快成了瓜秧, 脑袋不见瘦, 快成了西瓜 – його тіло дуже скоро перетворилося в кавуновий паросток, голова також непомітно схудла і стала, як кавун; 西瓜长得比蒋大志的脑袋还要大了 – кавуни вирости і стали більші, ніж голова Цзян Дачжі; 稀疏的头发淋湿后紧贴在头皮上, 更像西瓜了 – його рідке волосся намокло і щільно прилипло до шкіри голови, що зробило її ще більше схожою на кавун; 伸手试试他的额头, 老天爷, 烫得像火炭一样 – рукою ми торкнулися його лоба, о господи, він горів, немов вугілля.

Гіпербола трапляється у тексті лише в ситуаціях, коли інші персонажі певним чином висловлюються про особистість Цзяна Дачжі: 听话的人说: 老蒋, 别让你儿子再聪明了, 他要再聪明俺那些孩子就该捏死了 – Старий Цзян, ти не дозволяй своєму сину більше розуміти, якщо він ще порозумнішає, то наші діти будуть розчавлені; 这孩子, 从小主意大, 认准了理儿, 十头老牛也拉不回转 – у цієї дитини змалку була власна думка, якщо виникла ідея, то і десять старих биків його з місця не зможуть зрушити; 瘦弱的身体, 似乎已承担不了脑袋的重量 – худе тіло здається не в змозі витримати ваги голови. Не менш важливими є метафори, а саме ті, які в тексті виконують емоційно-оцінну функцію портрета героя: ...走起路来飘飘的, 好像脚下没有根基 – по дорозі не йшов, а плив, немов під ногами у нього і землі не було; 他的脑袋上, 似乎冒着缭绕的白气, 那不是仙气又是什么? – на голові ніби виступила пелена білої пари, і якщо то була не душа небожителя, тоді що ж?; 他那膝盖上, 是不是扎了根? 这样下去, 你儿子就变成一颗西瓜了 – його коліна там ще не пустили коріння? якщо так і далі триватиме, твій син сам перетвориться на кавуна. Також, у творі наявний описовий фразеологізм, який вказує на геніальність та винахідливість головного героя: 这小子, 没准真能下出个金蛋呢. – Ця дитина неодмінно «знесе золоте яйце».

Варто звернути увагу на ім'я головного героя 蒋大志 – Цзян Дачжі, яке в свою чергу є антономазією. Антономазія (грец. antonomasia — перейменування) — поетичний троп, який вживається у непрямому, часто метонімічному називанні літературного персонажа або зображуваного явища іменем міфічного чи літературного героя [2]. Якщо перекладати послівно, то ієрогліф 蒋 – поширене китайське прізвище, а ім'я 大志 означає **великі прагнення/цілі; далекоглядні плани, наміри**. Тут відбувається заміна власної назви описовим зворотом, який закладений в імені головного героя і показує цілеспрямованість та подальші наміри прямувати до своєї мети – отримати освіту, знайти гідне місце в суспільстві та висунути власну гіпотезу про сенс буття.

Таким чином, можна зазначити, що необхідність дослідження лексичних засобів створення образу головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній» полягала в тому, що текст твору є цікавим і новим об'єктом для аналізу тих чи інших мовних явищ, оскільки кожен сучасний китайський письменник має власний стиль написання, використовує авторську

лексику і неологізми тощо. Шляхом аналізу вдалося визначити, що лексичні засоби конструюють та супроводжують образ головного героя протягом всього оповідання. Лексичні засоби репрезентуються в тексті за допомогою тропів та немаркованої лексики. За допомогою відсотків вдалося підрахувати та виділити найбільш вживані лексичні засоби для створення образу головного героя у досліджуваному творі. Серед тропів найбільший відсоток становлять епітети (означення характеристики) – 20% та порівняння – 20%. Далі слідує соматична лексика – 15% і лексика зі спільною семою «одяг» – 10%. Загальна кількість метафор – 10% та гіпербол – 10%, фразеологізми – 5%, антономазія – 5% від всіх лексичних засобів.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Быкова И. А. Лексические средства создания портрета (на материале художественной прозы А. П. Чехова) // Языковое мастерство А. П. Чехова. Ростов н/Д: Издательство Ростовского государственного университета, 1988. С. 144.
2. Літературознавчий словник-довідник (Nota bene) // ред. рада Р. Т. Гром'як [та ін.]. - 2. вид., випр. і доп. – К. : Видавничий центр "Академія", 2006. – с. 52.

ІСТОРІЯ ВИВЧЕННЯ СТИЛІСТИКИ У КИТАЙСЬКОМУ МОВОЗНАВСТВІ

Шапаренко Елліна Едуардівна, аспірант 2 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди

Китайська публіцистика займає важливе місце у житті китайського народу. Публіцистичний (газетний) стиль має свої особливості та закономірності, він є складовою життя кожної людини незважаючи на її соціальне положення. У китайській мові газетний стиль є складним багатостороннім явищем, яке бере свій початок у 210 році до нашої ери в часи правління династії Цинь та продовжує свій розвиток до 21 сторіччя.

Багата кількість вчених вивчали історичний процес розвитку цієї науки, детально систематизували матеріали з історії китайської стилістики, прояснили та узагальнили безліч питань, поставлених цією наукою.

Вивчення розвитку публіцистичного стилю впродовж усього періоду дає можливість встановити закономірності розвитку, особливості вивчення стилістики у різні часи та тенденції її розвитку.

Часом появи перших стилістичних досліджень прийнято вважати період династії Цинь і династії Хань. Уявлення про стилістику на той час мали неоднорідний характер, який був представлений в різних політичних та філософських роботах.

Наступним кроком у розвитку науки стилістики стала цілісна теоретична концепція. Вона почала зароджуватися лише за часів правління династії Цзінь, яке припадало на 1115 – 1234 рр. У цей час китайська стилістика переходить на рівень формування загальних уявлень. Стилiстика в стародавньому Китаї була головним чином покликана вивчати методи і способи вживання мови, особливо тих прийомів, що використовуються в писемній мові. Того часу у Китаї при вивченні функції стилістики головним чином підкреслювалася моральна складова, виховання моралі і етики, прагнення людей до краси, регулювання соціальних відносин.

У 20 ст. стилістика як наука вийшла на новий рівень. Дослідження в області стилістики отримали новий розвиток та досягли значних успіхів. Головним чином це проявилось у формуванні системи дослідження китайської стилістики і включенням її як окремого предмету до програми деяких вузів. Об'єктом вивчення стилістики стає сучасна мова «байхуа».

З 20-30-х років 20го сторіччя з'являється безліч праць в галузі стилістики. Серед них можна виділити 3 види: запозичення досвіду японських лінгвістів, переймання деяких